

14. Interpelácia poslankyne Národnej rady Slovenskej republiky V. Remišovej na ministra školstva, vedy, výskumu a športu Slovenskej republiky P. Plavčana podaná 18. apríla 2016 vo veci možnej retroaktivity novely školského zákona

Veronika Remišová
poslankyňa NR SR

SEKRETARIÁT PREDSEDU NÁRODNEJ RADY SLOVENSKEJ REPUBLIKY		
Dátum zaevidovania: 18-04-2016		
Číslo spisu: MEDS-236/2016		
Listy: 1/-	Prílohy: 1/4	
RZ	ZH	LU

Peter Plavčan

minister školstva, vedy, výskumu a športu Slovenskej republiky

Bratislava 13. apríl 2016

Vážený pán minister,

v súlade s článkom 80 Ústavy Slovenskej republiky a § 129 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 350/1996 Z. z. o rokovacom poriadku Národnej rady Slovenskej republiky v znení neskorších predpisov, si Vám dovoľujem podať interpeláciu, vo veci preverenia možnej retroaktivity novely školského zákona č. 188/2015 Z.z. a z nej vyplývajúceho nezískania kreditov za absolvované rozširujúce štúdium na univerzite.

Pred pár dňami sme dostali podnet od študentky rozširujúceho štúdia informatiky na Univerzite Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach s nasledujúcim textom:

„Od 1.9.2015 nadobudol účinnosť zákon 188/2015 Z. z. ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 245/2008 Z. z. o výchove a vzdelávaní (školský zákon) a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov a ktorým sa menia a dopĺňajú niektoré zákony (ďalej len „novela“), ktorý novelizoval aj zákon č. 317/2009 Z. z. o pedagogických zamestnancoch a odborných zamestnancoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej len „predmetný zákon“). V zmysle tejto novely bolo upravené ustanovenie §47 ods. 1 písm. b). V danom ustanovení došlo k vypusteniu časti „pedagogický zamestnanec a odborný zamestnanec získa kredity za: (...) absolvované rozširujúce štúdium podľa § 8a,“

Spoločne s kolegami sme začali študovať v roku 2013 rozširujúce štúdium informatiky na Univerzite Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach podľa §8a predmetného zákona. V súčasnej dobe sme v poslednom (piatom) semestri tohto štúdia. Novela predmetného zákona spôsobila, že po úspešnom absolvovaní tohto rozširujúceho štúdia nezískame zaň kredity.

Máme za to, že dané ustanovenie pôsobí spätne, keďže zrušilo právo získať kredity za rozširujúce štúdium. Máme teda za to, že novela pôsobí retroaktívne.

*Retroaktivita je spätným pôsobením neskoršej právnej normy do minulosti. Právne normy v podmienkach demokratického štátu majú pôsobiť do budúcnosti a nie do minulosti. Máme za to, že v tomto prípade ide o **pravú retroaktivitu**. Tá spočíva v tom, že právna norma upravuje aj vznik*

právných vzťahov a nároky z nich vzniknuté pred nadobudnutím jej účinnosti. V našom prípade upravuje právny vzťah dotýkajúci sa nášho rozširujúceho štúdia, ktoré vzniklo pred účinnosťou novely.

Pravá retroaktivita je v práve **rozhodne nežiaduca**, je proti princípom právneho štátu, špeciálne proti ochrane nadobudnutých práv a proti právnej istote, pretože nie je naplnený predpoklad predvídateľnosti práva.

Porušením zákazu retroaktivity došlo k narušeniu jedného zo základných princípov právneho štátu, **zásady právnej istoty**, a teda aj k rozporu s čl. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „Ústava SR“), keďže s inštitútom právnej istoty v právnom štáte je spojená požiadavka ochrany dôvery občanov v právny poriadok. V ústavnom poriadku Slovenskej republiky je výslovný zákaz retroaktivity len pre oblasť trestného práva v čl. 50 ods. 6 Ústavy SR. Ale zákaz retroaktivity možno vyvodiť aj z čl. 1 Ústavy SR, podľa ktorého je Slovenská republika právnym štátom. Uvedený článok ústavy obsahuje podstatné právne princípy uplatňované aj v správnom konaní s tak významným dosahom, že ich nerešpektovanie vzbudzuje okamžitú pochybnosť o legálnosti samotného konania. (bližšie pozri Rozsudok Najvyššieho súdu SR 5Sž/20/2010)

Absolútnym základom interpretácie a aplikácie čl. 1 ods. 1 je presadenie **konceptie materiálneho, nie formálneho právneho štátu**. Ústavný súd SR požiadavku materiálneho právneho štátu osobitne akceptoval v právnom názore, podľa ktorého: „V právnom štáte, v ktorom sú ako neoddeliteľné súčasti okrem iných stelesnené také princípy, ako sú právna istota a spravodlivosť (princípy materiálneho právneho štátu), čo možno spoľahlivo vyvodiť z čl. 1 ods. 1 Ústavy SR, sa osobitný dôraz kladie na ochranu tých práv, ktoré sú predmetom jej úpravy. Povinnosťou všetkých štátnych orgánov je zabezpečiť reálnu možnosť ich uplatnenia tými subjektmi, ktorým boli priznané.“ (bližšie pozri Rozsudok Ústavného súdu I. US 17/1999).

K imanentným znakom právneho štátu neodmysliteľne patrí aj požiadavka „princíp právnej istoty“ a ochrany dôvery občanov v právny poriadok, súčasťou čoho je i zákaz spätného (retroaktívneho) pôsobenia právnych predpisov. V podmienkach demokratického štátu, kde vládnu zákony a nie subjektívne predstavy ľudí a z požiadavky právnej istoty jednoznačne vyplýva záver, že právny predpis, resp. jeho ustanovenia pôsobia iba do budúcnosti a nie do minulosti. V prípade ich spätného pôsobenia by sa vážne narušila požiadavka na ich bezrozpornosť, ďalej na všeobecnú prístupnosť (poznateľnosť), čím by nevyhnutne dochádzalo k situácii, že ten, kto postupuje podľa práva, by **nemal žiadnu možnosť zoznámiť sa s obsahom budúcej právnej normy**, ktorá by napríklad jeho konanie podľa platného práva v minulosti vyhlásila za protiprávne, resp. za právne neúčinné (napr. výber rozširujúceho štúdia bez/s možnosťou získania kreditov) . To by teda znamenalo, že jednotlivé subjekty práva by nemali istotu, či ich konanie podľa platného a účinného práva v dobe, kedy došlo k nemu, nebude neskôršie (po prijatí nového právneho predpisu) ex tunc posudzované ako protiprávne alebo právne neúčinné, s vylúčením ochrany nimi riadne nadobudnutých práv v minulosti (v súlade s platnou a účinnou právnou úpravou).

V rámci novely došlo k úprave určitých právnych vzťahov bez toho, aby boli stanovené presné **pravidlá pre právne vzťahy, ktoré vznikli pred účinnosťou novely**. Aj keď chýbajú prechodné ustanovenia pre daný právny vzťah, pravidlá postupu v takomto prípade sú jednoznačne dané v právnej teórii, a tiež sú vymedzené aj platnými ústavnými princípmi.

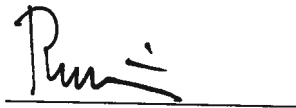
Vzhľadom na to, že všeobecne platné pravidlo pri zmene právneho predpisu, resp. zrušení právneho predpisu a nahradení ho novým právnym predpisom určuje, že právne vzťahy, ktoré **vznikli za platnosti a účinnosti skoršieho právneho predpisu, sa v čase platnosti a účinnosti neskoršieho právneho predpisu naďalej spravujú právnym predpisom**, za účinnosti ktorého vznikli, ak neskorší právny predpis neustanovuje inak.

Na základe vyššieho uvedeného s prihliadnutím na dodržiavanie právnych princípov demokratického štátu, si Vás dovoľujeme týmto požiadať o riešenie vzniknutého právneho stavu a zmiernenie dopadu novely zákona, ktorú považujeme za retroaktívnu.“

Na základe vyššie uvedeného sa preto sa na Vás obraciam formou tejto interpelácie a dovoľujem si Vás požiadať o vysvetlenie a zodpovedanie nasledujúcich otázok:

„1. Môžete nám prosím potvrdiť, že kredity študentov rozširujúceho štúdia na UPJŠ v Košiciach im budú uznané, a teda že vyššie uvádzaná novela školského zákona, ktorá mení aj zákon č. 317/2009 Z. z. nebude pôsobiť retroaktívne voči študentom, ktorí začali rozširujúce štúdium ešte v roku 2013 a majú ho ukončiť v roku 2016, ako je opísané vo vyššie uvedenom podnete?

S úctou

Veronika Remišová